

Kuntaliiton tavoitteet maankäytön ja rakentamisen kehittämiseksi

Rakennettu ympäristö on merkittävä osa kansallisvarallisuutta ja siihen liittyvillä ratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalouden kannalta. Maankäyttö ja rakentaminen vaikuttavat myös kykyymme hillitä ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen. Kuntaliiton tavoitteena on suunnittelu- ja ohjausjärjestelmä, jonka avulla erilaiset kunnat pystyvät tulevaisuudessakin tarjoamaan asukkaalleen toimivan yhdyskunnan, hyvän elinympäristön ja sujuvan arjen sekä toimintamahdollisuuksia elinkeinoelämälle.

Rakennettu ympäristö syntyy eri toimijoiden yhteistyössä. Prosessien sujuvoittaminen ja rakentamisen laadun parantaminen edellyttävät toimivan lain-säädännön lisäksi kumppanuutta ja hyviä toimintatapoja. Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksen lisäksi tarvitaan myös muita toimenpiteitä.

Haluamme ketterää kaavoitusta ja toteutusta. Se edellyttää:

1. Luottamukseen ja neuvotteluihin perustuva kaavajärjestelmää

- Joustavoitetaan eri suunnittelutasojen välistä hierarkkista suhdetta
- Sovitetaan kunta- ja maakuntatason alueidenkäyttöintressit yhteen neuvotteluteitse - sitovia nykymuotoisia oikeusvaikutuksia ei tarvita
- Kannustetaan kaupunkiseudun kuntia laatimaan yhteistyössä kaupunkiseutusunnitelmia, johon kunnat sitoutuvat omilla päätöksillään. Kaupunkiseutusunnittelun ja maakuntatason suunnittelun päällekkäisyys tulee välttää. Jatketaan MAL-sopimusmenettelyä
- Lisätään kuntien liikkumavaraa valita tarpeeseensa sopiva suunnittelun taso ja tarkkuus

2. Avointa ja ennakoitavaa kaavahankkeiden toteutusta

- Luodaan selkeät pelisäännöt kunnan ja yksityisen osapuolen väliselle yhteistyölle maankäyttöhankeiden suunnittelusta niiden toteutukseen asti. Pelisääntöjen on kuitenkin sovellettava erilaisiin tilanteisiin ja mahdollistettava laadukkaan toteutuksen varmistaminen.
- Lisätään kuntien liikkumavaraa järjestää vuorovaikutus ja vaikutusten arviointi kaavan tavoitteiden ja merkityksen edellyttämällä tavalla
- Tarjotaan kuntalaisille lisää mahdollisuuksia osallistua kaavoitukseen koko kaavoitusprosessin ajan erityisesti digitaalisin välinein

3. Vauhdikkaampaa valitusten käsittelyä

- Lisätään tuomioistuinten resursseja käsittelyaikojen nopeuttamiseksi ja selvitetään enimmäiskäsittelyaikojen pituuden määrittämisen tarve

- Laajennetaan mahdollisuutta päättää kaavojen täytäntöönpanosta ennen valitusten käsittelyä
- Otetaan käyttöön sovittelujärjestelmä kaavavalitusten käsittelyssä

Haluamme parannusta rakentamisen ja rakennusten laatuun. Siksi tarvitsemme:

1. Eri toimijoiden roolien kirkastamista ja vastuiden selkeyttämistä maankäyttö- ja rakennuslaissa

- Määritellään selkeämmin rakentamiseen osallistuvien roolit ja vastuut. Esimerkiksi tunnistetaan toteuttajan vastuu lainsäädännössä
- Parannetaan viranomaisen välineitä tukea rakentamiseen osallistuvien osapuolten omaa vastuunkantoa ja onnistumista

2. Alan toimijoiden sitoutumista laadukkaaseen rakentamiseen

- Vastuunjaoltaan selkeämmän MRL:n rinnalle tarvitaan
 - alan toimijoiden sitoutumista laadukkaaseen rakentamiseen
 - sitoutumista nykyistä pitempiin takuuajoihin sekä
 - uudenlaisia rakennusten elinkaaren mittaisia vastuuratkaisuja sopimuksiin perustuen
- Luodaan parempaan rakentamisen laatuun ohjaavia järjestelmiä, esimerkiksi rakentamisen laatukehys siihen kytketyin kannustimin

3. Kunnille tukea rakennuskannan uudistamiseen

- Tukea investointitarpeiden ja korjausvelan hallintaan ja ratkaisuihin, esimerkiksi uusien rahoitus- ja toteutusratkaisujen kartoitukseen
- Tukea suunnitelmalliseen toimitilahallintaan, esimerkiksi palveluverkko-suunnitteluun
- Tukea kuntien toimitilaomaisuuteen liittyvän tiedonhallintaan, esimerkiksi rakennusten kuntotutkimuksiin
- Tukea rakennuskannan uudistamiseen esimerkiksi purkuavustuksin
- Luodaan kannustinmekanismi kuntien rakennusterveysosaamisen edistämiseksi, esimerkiksi rahoitusta asiantuntijoiden palkkaamiseksi sekä henkilökunnan kouluttamiseksi

Haluamme sujuvaa palvelua lähellä kuntalaista. Siihen tarvitsemme:

1. Lisää avoimuutta digitaalisilla työvälineillä

- Kehitetään rakennetun ympäristön tiedonhallintaa yhteistyössä kuntien, valtion ja rakennusalan kanssa
- Autetaan kuntia tietomallipohjaisen suunnittelun edistämiseksi ja rajapintojen rakentamisessa
- Jaetaan kuntien ympäristöä koskeva tieto yhteiskunnan hyväksi suoraan kuntien prosesseista

- Suunnataan digitalisoinnin vapauttamat resurssit suunnittelun ja toteutuksen laadun edistämiseen esimerkiksi neuvonnan avulla.

2. Sähköisen asioinnin laajentamista

- Hyödynnetään digitalisointia suunnittelun ja rakentamisen ohjauksen prosessien sujuvoittamisessa
- Laajennetaan sähköisen asioinnin käyttöä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa prosesseissa
- Otetaan sähköisen asioinnin kehittämisessä huomioon asiointipalvelujen saumaton liittyminen kuntien asianhallinta- ja päätöksentekojärjestelmiin

3. Tehtävien järjestämistä kuntalaisten parhaaksi

- Tarjotaan kuntalaiselle tärkeät viranomaispalvelut jatkossakin yhdeltä luukulta
- Tarjotaan kuntalaisille tärkeät viranomaispalvelut mahdollisimman läheltä
- Turvataan kuntalaisille tärkeissä palveluissa paikallistuntemus myös jatkossa, mutta mahdollistetaan myös erityisosaamisen hankkiminen tapauskohtaisesti tarvittaessa

Tästä emme tingi (Kuntaliiton hallitus 18.10.2018):

- Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa on turvattava kuntien oikeus itsenäisiin valintoihin maapolitiikassa, kaavoituksessa ja toteuttamisen ohjelmoinnissa
- Kuntien kaavamonopoli on säilytettävä
- Suunnittelu- ja lupajärjestelmää on selkeytettävä kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia heikentämättä
- Kunnallisvalitus kaava-asioissa on säilytettävä
- Kunnille on turvattava mahdollisuus järjestää maankäytön suunnittelun, toteuttamisen ja rakentamisen ohjauksen tehtävät parhaaksi katsomallaan tavalla